

Kult nasilja

Kadarkoli gremo mimo kakšne kino dvo-
rane, vidimo vedno enake podobe na lepa-
kih: prihuljenega moškega s hitrostrelko v
roki; nad truplom razkoračenega moškega s
kadečim se revolverjem; moškega, ki prete-
pa ali davi polnago žensko; bandita, ki seje
smrt po ulici; vojake v napadu, s spačenimi
obrazji in izbuljenimi očmi; prestreljene in
zažgane avtomobile s trupli, raztresenimi o-
krog njih; prizore obešanja; sadističnega mo-
rilca, ki se skriva za zidom in steguje kremp-
ljasti roki proti vratu mimoidoče ženske itd.
itd. Če vidimo enkrat podobo Indijancev v
napadu na karavano naseljencev ali množič-
ni kavbojski pretep v gostilni na Divjem za-
hodu, se nam zdi to dvojje že kar nekaj otroč-
jega v primerjavi s prej omenjenimi prizori
»sodobnega« nasilja. In s takim »sodobnim«
nasiljem nas danes redno pitata kino in tudi
televizija, da ne govorimo o neštetihih »dimč-
kih« za mladino in detektivskih romanah naj-
slabše vrste za odrasle. Lahko se reče, da
je naša doba kot ponorela v kultu nasilja,
tako kakor nikdar nobena pred njo. Niti
spolnosti si ne more več predstavljati brez
nasilja. Zato so seksualni filmi nujno pove-
zani z najogabnejšimi vrstami nasilja.

NI MOGLO OSTATI BREZ POSLEDIC

Vse to ni moglo in ne more ostati brez
vpliva na mladino. Odrasli, režiserji in scena-
risti, fotoreporterji in avtorji, ustvarjajo ta-
ke zgodbe, polne nasilja, enostavno iz pohle-
pa po zaslužku, v mnenju, da prizori nasilja
bolj »vlečejo« kot prizori iz normalnega živ-
ljenja, pa naj bi bili še tako lepi. In po kon-
kurenčnem zakonu, ki ureja tržišče tudi na
tem področju, tekmujejo, kdo si bo izmislil
tem področju, tekmujejo, kdo si bo
izmislil in prikazal na filmskem plat-
nu, na televizijskem zaslonu ali v
»dimčkih« otroških tednikov bolj divjo
in krvavo zgodbo. Pri tem si ne mislijo nič
hudega, kajti sami teh stvari ne jemljejo
resno, ker pač vedo, da so jih napisali in
upodobili samo za denar, da je torej to samo
»trgovska krama« in povrh še umetniško nič-
vredna, kot se sami zavedajo.

Toda mladina tega ne ve. Mladina jemlje
to zares, zanjo je to »pravo« življenje in se
ravna po njem. Navadno, normalno življenje
okrog nje se ji začena zazdevati pusto, brez-
barvno, dolgočasno in zato nezanosno. Hotela
bi živeti »pravo« življenje, a »pravo« življe-
nje je v njeni predstavi povezano z nasiljem.
Kdor hoče biti odrasel, kdor hoče biti mož,
ta mora biti nasilen. Le nasilnega se ljudje
boje, le nasilni uspe, le nasilni postane sla-
ven in o nasilnem pišejo knjige. Nasilje, zlo-
čin, to je danes v predstavi mladine naj-
lažja pot do slave in do filmskih honorar-
jev. A ne samo v predstavi mladine. V Ita-
liji se ne zgodi nobeno hudo banditsko de-
janje, da bi ne gledali že čez nekaj mesecev
njegove ponovitve na filmskem platnu.

KRIVA JE STAREJŠA GENERACIJA

Značilen je primer z zloglasnim bandi-
tom Lutringom. Scenaristi so ga hodili v za-
por spraševati za podrobnosti o njegovih zlo-
činah, da bi jih mogli bolj realistično podati
v filmu. Ko sem šel te dni mimo neke osred-
(Nadalj. na 7. strani)

O celotni zaščiti slovenske manjšine

Goriški občinski svetovalci SDZ so naslo-
vili, kot smo že poročali, na goriškega žu-
pana Martino daljšo spomenico, ki se tiče
potrebe po zakonu o celotni zaščiti sloven-
ske skupnosti v Italiji. Iz prepisa spome-
nice, ki nam je bil dostavljen, povzemamo
nekatero glavne točke, ker se nam zdijo vred-
ne poudarka in ki jih v našem listu zadnjič
nismo omenili.

Podpisniki najprej navajajo nekatere lis-
tine, iz katerih izhaja dolžnost države, da
zaščiti narodnostne manjšine, in izjave vo-
dilnih italijanskih osebnosti o tem vpraša-
nju. Tako je na primer videmski prefekt
poslal dne 18. septembra 1945 nekemu slo-
venskemu duhovniku v Nadiški dolini pi-
simo, v katerem pravi, da želi, naj se v
celoti spoštuje pravica do gojenja sloven-
ske narodnosti v okviru nove italijanske
države, in ga hkrati prosi, da mu sporoči
in natančno označi osebe, čas in kraj, kjer
bi se pojavili morebitni neredi glede kr-
šenja omenjenih pravic.

Spomenica dalje navaja dve edini poziti-
vni normi, ki se tičeta ustanavljanja slo-
venskih šol v goriški in tržaški pokrajini.
Razen teh pa ni bil izdan noben drug
poseben predpis za zaščito slovenske na-
rodne manjšine, medtem ko je bilo izdatno
poskrbljeno za zaščito francoske in južnoti-
rolske manjšine.

Goriški svetovalci nato navajajo tretji
člen deželnega statuta Furlanije - Julijske
krajine, po katerem je priznana enakost
pravic in ravnanja vsem državljanom, naj
pripadajo katerikoli jezikovni skupini, in
so zaščitene njihove narodne in kulturne
značilnosti. V praksi pa deželni organi ne
izdajajo ustreznih izvršnih predpisov, češ
da je za to pristojna samo osrednja državna
oblast, kot je razsodilo ustavno sodišče.
Čemu torej služi tretji člen statuta?, se
sprasujejo slovenski svetovalci.

Mednarodne pozitivne norme o zaščiti
manjšin pa so potrjene in utemeljene tudi
v papeževi encikliki »Pacem in terris«, ki
pravi, da morajo javna oblastva dati svoj
prispevek z učinkovitimi ukrepi v prid
jezika manjšin, njihove kulture, tradicij in
gospodarskih pobud. Enake poglede na
urejevanje manjšinskega vprašanja povzame-
mo tudi iz manifesta liberalne interna-
cionalne iz let 1947 in 1967. V njem beremo,
da se mir na svetu in gospodarsko blago-
stanje lahko obnovita samo, če se spoštu-
jejo tudi jezik, vera, zakoni in običaji na-
rodnih manjšin. Prav tako so znana načela
marksistov in socialistov o zaščiti narodnih
manjšin.

Po navajanju teh listin, izjav ter načel
nadaljujejo omenjeni mestni svetovalci:

»Ne zanimajo pa nas toliko zgoraj nave-
deni dokumenti kot pa neovrženo dejstvo,
da so Slovenci v deželi Furlaniji - Julijski
krajini italijanski državljani po polnem pra-
vu, to je italijanski državljani slovenskega
jezika z vsemi pravicami in dolžnostmi, ka-
tere republiška ustava priznava, jamči in
potrjuje. Republiška ustava je izšla iz skup-
nega izkustva in trpljenja vseh državljanov,
kajti nihče ne more tajiti trdega trpljenja
slovenskega prebivavstva, kateremu so te-
ptali vse že pridobljene pravice in so ga
preganjali z namenom, da bi ga uničili.

Slovenci v deželi Furlaniji - Julijski
krajini danes **zahtevajo**, da bi lahko živeli
v miru in dostojno, da bi uživali vse nedo-
takljive pravice, ki grede jezikovni manj-
šini in ki so njena zgodovinska, kulturna,
gospodarska in politična lastnina.

Želijo živeti, se razvijati in napredovati
po naravnem redu; na njihovo pot naj se
ne stavlja nobena ovira, tako da se bodo
zares lahko čutili enake pred zakonom in
državljanje z enakim dostojanstvom v druž-
bi.

Ker pa so vsi Slovenci naše dežele istega
izvora, rodu in naroda, se pri priznavanju,
spoštovanju in uživanju njihovih pravic ne
sme delati nobena razlika, pa naj živijo
na Tržaškem ozemlju, v goriški ali videm-
ski pokrajini.

Vse to želimo tudi preko 6. člena ustave,
kajti vsaka moderna demokratična drža-
va in vsi njeni državljani morajo biti pre-
pričani, da je treba narodne manjšine ce-
lotno spoštovati in zaščititi; čutili morajo
torej gnus pred vsako mislijo in skušnjava,
da bi jih stiskali in asimilirali, tudi v najbolj
prekanjenih oblikah integracije.

Tukaj hočemo pripomniti, da so ob 20-
letnici vesoljne izjave o človeških pravi-
cah predsednik republike, člani vlade, osebnosti
iz političnega in kulturnega sveta in
sam papež Pavel VI. potrdili dolžnost spo-
štovanja nedotakljivih pravic človeške ose-
be.

Posebno papež Pavel VI. je v svoji po-
slanici, namenjeni udeležencem socialnega
tedna katoličanov, ki je bil v Cataniji v
septembru 1968, opozarjal, da ni dovolj,
če pravice človeške osebe samo oznanja-
mo, temveč da morajo biti zajamčene
posameznikom in socialnim skupinam:
»Ni zakonov, ni ustanov, ni državnih ali
mednarodnih organizacij« je dejal Pavel VI.,
»ki bi lahko za vse uresničile mirno uživanje
življenskih dobrin v svobodnih razmerah

(Nadalj. na 2. strani)

Položaj v Italiji

Predsednik Saragat je odpotoval v začetku tedna na enotedenski obisk v Veliko Britanijo, kjer so ga sprejeli z velikimi častmi. Spremlja ga zunanji minister Nenni. V četrtek so se začeli uradni pogovori z britanskimi državniki. Gre za utrditev že zdaj dobre sodelovanja med Italijo in Anglijo v okviru politike za združitve zahodne Evrope in za določitev skupnih stališč v mednarodni politiki. Predsednik Saragat bo obiskal tudi Skotsko.

Medtem ko je parlament zaposlen z vprašanjem pokojnin, šolske (univerzitetne) reforme in z razorožitvijo policije (to zadnje vlada odklanja), se nadaljujejo stavke in nasilna dejanja po vsej državi. Napovedana je nova stavka državnih uslužbencev. Iz raznih mest še nadalje poročajo o atentatih na javna poslopja. Studentje na nekaterih univerzah se še vedno poslužujejo nasilja. Zdi se, da Italija počasi drsi preko meje, ki loči demokracijo od kaosa.

Javnost pa izredno zaposluje tudi zadeva mladega morilca v Viareggio, Marca Baldiserija, ki je priznal, da je umoril malega Ermanna Lavorinija. Šestnajstletni morilec je izrazilo nagnjen k laži, nasilju in, kot se zdi, tudi k homoseksualnosti. Nekateri veliki listi prinašajo zaskrbljene članke o strahotnem valu kriminalitete in moralne pokvarjenosti med mladino ter poudarjajo, da nosijo krivdo za to odrasli.

SMRT SLAVKA FURLANA

Pri smučanju na Krvavcu se je smrtno ponesrečil Slavko Furlan, sekretar za notranje zadeve v republiki Sloveniji. Bil je znan zaradi svojega dobrega značaja. Doma je bil z Goriškega, kjer se je rodil pred 48 leti.

Slovenski tisk se pritožuje nad dejstvom, da ni nikakega sodelovanja med kmeti, živilsko industrijo in trgovino, tako da kmetje ne vedo, kaj naj pridelujejo za trg in za industrijsko predelavo. Posledica takega stanja je tudi dejstvo, da mora Slovenija zdaj uvažati sadje, vino in surovo maslo, čeprav bi vse to lahko izdelavala.

O celotni zaščiti slovenske manjšine

(Nadaljevanje s 1. strani)

tam, kjer posamezniki, vmesne skupine, države in razne skupnosti ne poznajo druge pobude in nimajo drugega cilja kot to, da strežejo lastnim posebnim koristim in da vsiljujejo drugim svoje ideologije.

Nato je papež Pavel VI. skoraj potrj zahteval jasno izjavo glede dolžnosti države do dostojanstva človeške osebe; zapisal je: »Zgolj spoštovanje demokratične metode brez dejanske in nujne volje za dosego skupne blaginje ne opravičuje zadosno obstoja strank.«

Zato je zakonodajavčeva naloga, da poskrbi za celotno zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji, ki čaka na to od leta 1866 in od 1918.

»Veliko obljub je bilo danih tudi Slovencem v Nadiški dolini l. 1866, toda po sto letih nimajo v šolah niti pouka svojega materinega jezika.

Potrebno je torej zagotoviti italijanskim državljanom slovenskega jezika v naši deželi uživanje človeških pravic in osnovnih svoboščin, in sicer brez razlike na pokrajino, v kateri živijo.

To potrebo čuti od časa do časa tudi deželni odbor, ki preko svojega predsedni-

Novice po svetu

V deželni vladi Valdaoste je prišlo do razprtij med strankami sredinske levice. Iz koalicije hoče izstopiti francoska skupina Rassemblement Valdôtain, ker novi zakon ne predvideva obveznega izpita iz francoščine pri maturi na šolah v Valdaosti, medtem ko bo obvezen izpit iz italijanščine. S tem je kršena dvojezičnost, zadržana s statutom.

Brazilski dnevnik »O Estado« je objavil v svoji nedeljski izdaji daljši članek o slovenskem gospodarstvu. V članku je med drugim rečeno, da je povprečni dohodek v Sloveniji večji kot v Italiji in da se že bliža avstrijskemu. Ves članek poudarja, da je Slovenija gospodarsko močna in napredna.

V sredo so volili v 500 občinah v Jugoslaviji nove poslance zborov delovnih skupnosti zveznega parlamenta in republiških parlamentov kot tudi skupščin obeh avtonomnih pokrajin. Te poslance pa volijo posredno, to je, le odborniki občinskih zborov in delegati delovnih organizacij (podjetij).

Nemiri v Severni Irski

V Severni Irski je prišlo do novih silovitih nemirov med poangleženci (»unionisti«), ki bi hoteli ohraniti odcepljenost te dežele od matične Irske, in zavednim irskim prebivalstvom, ki hoče priključitev k Irski. Komaj 22-letna študentka Bernadette Devlin, ki zastopa kot poslanka zavedne Irce Severne Irske v parlamentu v Londonu, je tam v govoru ostro obsodila ravnanje in pokvarjenost severnoirskih oblasti. Južna Irka se je obrnila na Združene narode, naj posredujejo.

Nemiri v Severni Irski med protestanti (potomci angleških naseljencev in potujčeni Irski) in katoličani, ki so ostali zvesti svoji narodnosti in veri svojih očetov, se ponavljajo že celo leto. Ti nemiri so posledica britanske politike, ki ne dovoli združitve Sever-

NA ČESKEM ZMAGUJE REALIZEM

Zahodni tisk je z veliko antipatijo sprejel spremembe na Češkoslovaškem, kjer je Dubčeka zamenjal Husak. Tega dolže, da je moskovski človek, vendar se vedno spet kaže, da Zahod v resnici zelo slabo pozna razmere na Češkem in Slovaškem ter hlasta samo po senzacijah. V resnici se zdi, da je Husak napreden človek Dubčekovega mišljenja, saj je bil njegov ozki sodelavec in je njegov prijatelj, da pa je z drugimi vred spoznal, da Čehi in Slovaki ne morejo z glavo skozi zid in da je treba najti na nek način kak modus vivendi z Rusi ter počakati, da se položaj pomiri.

Da je prišel na oblast Husak, si je razložiti tudi s tem, da je položaj na Slovaškem mnogo bolj urejen in stabilen kakor na Češkem, kjer se zdi, da je češki narod popolnoma izgubil izpred oči perspektive za bodočnost. Dokaz češke zmedenosti so tudi samomori z ognjem. Husak je po trezni presoji bolj izraz volje po razumski ureditvi trenutnega položaja kakor kolaboracionizma s Sovjeti, od katerih pa bo skušal zlepa doseči največ, kar se da.

Skoraj izključeno je, da bi se mogli na Češkem vrniti na oblast tipi Novotnyjevega kova.

ne Irske z matičnim narodom in nadaljuje z raznarodovalno politikom. Kot znano, je bila Irka v vsej svoji zgodovini vedno narodnostno in državno enotno ozemlje, dokler si je niso v krvavih vojnah podvrgli Angleži, ki so pri tem pobili ali uničili z lahkoto dve tretjini irskega prebivalstva. Irka bi imela brez tega danes vsaj 10 milijonov prebivalcev. Ko so končno morali priznati po prvi svetovni vojni Irski neodvisnost, so si obdržali Severno Irsko, kjer se jim je bilo že posrečilo potujčiti večino prebivalstva ali mu vsaj vsiliti angleško vero.

Severna Irka meri 13.567 kvadratnih kilometrov in ima 1.470.000 prebivalcev. Uradni jezik je angleščina. Katoličanov je še okrog 500.000.

Novice po svetu

Francoska policija je izročila Francovi policiji nekega protifrankističnega begunca, ki ga zdaj v Španiji zaslišujejo in mučijo. V Parizu je prišlo do demonstracije proti temu sramotnemu dejanju De Gaullove vlade.

Sovjetska zveza je zahtevala od Kitajske odgovor na svojo noto za ureditev meja. Počasi prihaja na dan, da so imeli boji ob reki Ussuri hujši značaj, kot se je prvotno zdelo. Gotovo je le, da Kitajci ne mislijo popustiti. Sovjetska zveza pa demonstrativno razkazuje svojo vojaško moč Vzhodu in Zahodu.

V Združenih državah je polovica vseh avtomobilov starih devet let.

Nadaljujejo se spopadi in obstreljevanje med Izraelci in Egipčani ter Jordanci. Egipčani so začeli pošiljati preko Sueškega prekopa komandose. Mir je še zelo daleč. Vse kaže, da bo Izrael na ta način obdržal osvojena ozemlja.

V Južnem Vietnamu je opaziti postopno popuščanje gverilcev, ki se omejujejo v glavnem na obstreljevanje mest z raketami. Optimisti pričakujejo, da bo letos sklenjeno premirje in da bo sestavljena v Saigonu vlada, v kateri bo zastopan Vietkong. Vojne imajo že vsi dovolj.

V Jugoslaviji se je zadnji čas, kot poročajo, izboljšal položaj albanske manjšine; v šolah smejo poučevati tudi zgodovino albanskega naroda. Listi po vsej državi prinašajo dolge reportaže s Kosmeta o življenju albanske manjšine.

ka Berzantija priznava utemeljenost tozadevnega upanja slovenske narodne manjšine ter izraža željo, da bi vlada za to poskrbela.

Da bi torej zagotovili italijanskim državljanom slovenskega jezika v naši deželi uživanje človeških pravic in osnovnih svoboščin, je potrebno izdati norme za zaščito njihove skupine v skladu z določbami šestega in drugih članov ustave ter tretjega člena deželnega statuta.

Zaščita mora biti celotna, ker gre za to, da se zajamči obstoj skupine v narodnostni, gospodarski in kulturni celoti ter njen svobodni razvoj.

Spomenica se zaključuje z navedbo vrste zahtev, ki se tičejo različnih področij življenja slovenske zamejske skupnosti ter zlasti navaja tiste pozitivne norme, ki morajo biti čimprej sprejete, če hočemo, da bo naša manjšina kot celota zaščiten in s tem zavarovana pred nevarnostmi asimilacije. To bi hkrati omogočilo njen vsestranski nemoteni razvoj.

O teh zahtevah pa smo natančno pisali v zadnji številki in se z njimi kot manjšinsko glasilo popolnoma strinjamo.

Grozi Cerkvi razkol?

Zadnje čase se množijo znaki upornosti proti papeževi avtoriteti v Cerkvi, posebno na Holandskem, zato se nekateri boje, da bi moglo priti do razkola, če bi se takoimenovani »napredni« elementi med holandskimi katoličani dokončno uprli rimski Cerkvi in se odtrgali od nje ter ustanovili lastno Cerkev, v kateri bi mogli neovirano uveljaviti svoje nazore o krščanstvu v modernem času. O nevarnosti razkola (shizma) je spregovoril tudi papež sam v svojih nagovorih med velikonočnim tednom. V čem bi bil glavni vzrok takega razkola?

O tem je objavil zanimivo razmišljanje znani katoliški mislec A. C. Jemolo v dnevniku »La Stampa«. V svojem članku pravi med drugim: »Gotovo je... znatno število katoličanov, duhovnikov in laikov, ki so napravili za os svojega krščanstva socialno pravičnost. Toda mislim, da je treba razlikovati med njimi.

Mnogi še ostajajo zvesti temeljnim načelom katolištva (vera v onstranstvo; milost, za katero molimo, da bi mogli delati dobro; zakramenti; papež kot namestnik božji), a menijo, da mora Cerkev posegati v življenje človeške družbe v drugačni obliki kot v preteklosti, da mora voditi družbo po poti, ki vodi v kolikor le mogoče enakost družbenih pogojev, v strukture, ki naj preprečujejo sedanjo življenjsko neenakost. Tako akcija naj bi vodila tako v posameznih državah kot na mednarodni ravni. Pri drugih pa je vsakršna vizija razen vizije socialne pravičnosti zbledela in končno ugasnila: v duhovniku ne vidijo več podeljevalca zakramentov s karizmatično oblastjo, ampak voditelja politično-socialne aktivnosti; med njimi so nekateri, ki se jim zdi potrebna sila, drugi jo odobravajo; če ne verujejo več v moč molitve, zaupajo v pasivni odpor, v moč prepričevanja.

Mnogi med nami, verni ali neverni, priznavamo, da če se nočemo iti le igre besed, sta želja po socialni pravičnosti in življenje, posvečeno temu namenu, zelo plemeniti stvari, a nimata nič opraviti z vero. Tisti, ki nočejo videti v krščanstvu nič drugega kot vrenje družbene preobrazbe, so zunaj krščanske vere — nadaljuje A. C. Jemolo. Z njimi bodo možna koristna srečanja, kot z odkritimi zanikovavci vsakršnega onostranskega življenja, da se spoznamo in sodelujemo za posamezne konkretne cilje, a pod pogojem, da ostane jasno in da se nikoli ne pozabi tisto, kar razlikuje onega, ki veruje v Boga, v Previdnost, v cilj onstran življenja, od onega, ki ne vidi v vsem tem nič drugega kot poezijo ali ostanek otroške dobe človeštva.

A. C. Jemolo meni, da je sicer možno, da bi

se razni škofje in duhovniki odtrgali od Cerkev, vendar pa ne verjame, da bi to privedlo do pravega razkola, kajti taka razkolniška Cerkev bi bila prej ali slej pritegnjena v protestantizem, kot se je zgodilo z različnimi razkolniškimi skupinami v zadnjih dveh desetletjih. Vsekakor bi ostala brez večjega števila vernikov.

Jemolo tu ne govori mnogo o tistem, kar je vzrok te nove dozdevne nevarnosti razkola, vendar je tudi o tem že večkrat spregovoril, kot tudi razni drugi krščanski misleci. Poleg želje po popolni socialni zavzetosti Cerkev in omahovanja v veri pri nekaterih duhovnikih gre namreč tudi za pojave hedonizma, kajti Cerkev, kot smo jo poznali in v kateri smo rastle, je zahtevala od človeka žrtve, samopremaganje, vzdržnost, nalagala mu je post in dolžnosti. Številni moderni duhovniki in verniki pa si želijo bolj »prilagodeno«, bolj »udobno« Cerkev, v kateri bi smeli brez greha zadoščati raznim svojim poželenjem in željam po uživanju, v katerem ne vidijo nič hudega, ampak samo naravno zadostitev fizioloških in psiholoških potreb. Reševanje političnih in socialnih nalog v okviru Cerkev bi jim prinašalo mnogo več priznanja in zadoščanja s strani javnosti kakor pa tiha vzdržnost in pobožnost.

Mogoče se niti sami ne zavedajo, kaj jih ravno te podzavestne želje ženejo v protest proti »uradni« Cerkvi. In v svoji vnemi za politično in social-

no delovanje Cerkev (z namenom, da bi odpravljala socialne krivice), klerikalizma in da so naloge, katere naj bi po njihovem mnenju opravljala na političnem in socialnem področju Cerkev, v resnici naloge strank, sindikatov in znanosti ter preko njih naloge države.

NOV ODBOR GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

Kot se je zvedelo, se bo odbor goriške Mohorjeve družbe preuredil v smislu priporočil drugega vatikanskega cerkvenega zbora, naj bi laiki prevzeli večjo odgovornost v cerkvenih zadevah, zlasti tistih, ki niso čisto verskega značaja. Zato bo baje pritegnjenih v odbor Mohorjeve družbe in k uredništvu njenih izdaj več uglednih kulturnih delavcev, zlasti pisateljev z Goriškega in Tržaškega. Omenjajo se tudi že neka imena, zlasti pisateljska, toda uradno ni še o tem nič znanega in tudi ne, kdaj bo izvedena ta sprememba, ki jo bo naša kulturna javnost gotovo pozdravila in ki bo gotovo tudi dala zaslužni goriški Mohorjevi družbi še večji dinamizem in še več čuta za resnične duhovne potrebe današnjega slovenskega človeka na primorskih tleh.

Kot bodoči člani uredniškega in upravnega odbora Mohorjeve družbe se omenjajo s Tržaškega prof. Jože Peterlin, dr. Kacin in pisatelja Vinko Beličič ter Alojz Rebula. Vendar so zaenkrat, kot rečeno, to le neuradne vesti, ki krožijo v kulturnih krogih.

Na vrsti je Hrvatska

Se lani smo lahko videli stati pred tržaškimi trgovinami z električnimi gospodinjskimi stroji — hladilniki, pralniki, štedilniki in podobnim — največ avtomobile s slovenskimi registracijami KP, LJ, MB, KR, CE, MS in NM. Letos pa že daleč prevladujejo pred takimi trgovinami avtomobili s hrvaškimi registracijami in med njimi je največ takih, ki imajo registrske tablice Reke, Pulja, Zagreba in Splita. Nanje nakladajo uslužbenci trgovin v velikanske kartonske škatle spravljene gospodinjske stroje.

Iz tega bi lahko sklepali, da si je prebivavstvo v Sloveniji že nekako potešilo željo po hladilnikih in pralnikih ter drugih trajnih dobrinah elektrizirane kuhinje in stanovanja ter da je zdaj na vrsti Hrvatska. Ali pa tudi, da imajo Slovenci kot tehnično naprednejši del jugoslovanskega prebivavstva zdaj že več zaupanja v izdelke lastne industrije, medtem ko Hrvatje še niso »dozoreli« do te stopnje, in se jim še vedno zdi imenitnejše, kar je »uvoženok«. Vendar si lahko mislimo, da bodo morda že čez leto ali dve zamenjali hrvaške avtomobile pred tržaškimi trgovina-

mi takih trajnih dobrin taki s srbskimi, bosenskimi in makedonskimi tablicami. Gotovo pa je to tudi znak dvigajoče se življenjske ravni v vsej Jugoslaviji.

BIVŠI AVSTRIJSKI NOTRANJJI MINISTER OBSOJEN NA ZAPOR

Da je služba notranjega ministra precej tvegana, dokazuje ne le primer bivšega dolgoletnega jugoslovanskega zveznega ministra za notranje zadeve Aleksandra Rankovića, ampak tudi usoda bivšega avstrijskega notranjega ministra Franza Olaha. Pred kratkim ga je sodišče na Dunaju obsodilo po trimesečni sodni obravnavi, ki je vzbujala veliko zanimanje v avstrijski javnosti, na leto dni strogega zapore z enim postnim dnevom (brez hrane) vsake četrta leta. Bil je spoznan za krivega, da je v letih 1963-1965 ogoljufal Glavno hranilnico na Dunaju in povzročil avstrijski sindikalni zvezi, ki ji je predsedoval, en in četrt milijona šilingov škode, tako da je dvigal na lastno pest denar iz hranilnice, katerega pa ni uporabil zase. Olah je bil svoj čas član socialistične stranke, a je bil pozneje zaradi svojih mahinacij izključen iz nje ter je ustanovil lastno stranko. Obtožen je bil še drugih prestopkov, a je bil glede njih oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Vložil je priziv in zato je zaenkrat še na prostosti.

Avstrijski minister za pravosodje je v intervjuju glede Olahove obsodbe dejal, da nima k njej kot pravosodni minister nič pripomniti. Kot državljani in profesor prava pa mora reči: »Kdor ima oblast, se mora podvreči tudi pravnemu in demokratičnemu nadzorstvu. To velja tudi za sindikalno zvezo.«

Ljubljanski Litostroj bo začel sestavljati avtomobile francoske izdelave in bo delal konkurenco »Crveni zvezdi« v Kragujevcu, kjer je bila zato ta pobuda zelo slabo sprejeta. Pač pa obeta »Crvena zvezda«, da bo začela izdelovati poseben »jugoslovanski« tip avtomobila.

Zanimiv načrt ing. Konjedica v Braziliji

Iz nekega poročila g. Ludvika Ceglarja, kaplana slovenske kolonije v Braziliji, ki je bilo objavljeno v koroškem »Našem tedniku«, povzemamo naslednjo novico:

Pred nedavnim so dnevnikarji mesta Niteroi, ki je glavno mesto države Rio de Janeiro, veliko pisali o načrtu izsušitve zaliva med mestoma Niteroi in Rio de Janeiro, ki je po premestitvi prestolnice v mesto Brasilia posebna federalna država. Načrt za izsušitev zaliva je napravil Slovenec ing. dr. Stane Konjedic (ki je, če se ne motimo, goriški rojak, op. ud. N. l.). Doslej vzdržujejo zvezo med tema mestoma ladje, ki prevozijo razdaljo v kakih 20 minutah. Zadnji čas so se odločili za gradnjo 14 km dolgega mostu. V zadnjem hipu je inž. Konjedic predložil svoj načrt, po katerem bi bil večji del zaliva

izsušen. Površina zaliva je nad 500 kv. km, izsušenih bi bilo 300 kv. km. Zaliv je povprečno zelo plitev, od pol metra do 8 m. Z izsušitvijo bi pridobili ogromno sveta za ceste med obema mestoma, prostor za vrtove, igrišča, letališča in za gradnjo novega mesta Rio de Janeiro. Razliko med sedanjo nadmorsko višino obeh mest in globino izsušene zaliva bi izkoristili za to, da bi bila v pritličju palača skladišča in garaže, ki bi ob njih tekla ceste za vozovni promet, na višini sedanje gladine morja pa bi nad spodnjimi pokritimi cestami bile narejene ceste le za pešce.

Konjedic meni, da bi bila izsušitev za polovico cenejša kot most, a bi se pozneje vsi stroški poravnali s prodajo izsušene zemlje. Ni še odločeno, ali bo načrt sprejet.

Tržaškega

Zasedanje Slovenske skupnosti

V nedeljo, 20. t. m., se je v Trstu začelo zasedanje občnega zbora Slovenske skupnosti, ki je bilo v celoti posvečeno obravnavanju vprašanja novega statuta te krovne slovenske zamejske politične organizacije. Zasedanje je vodil predsednik občnega zbora prof. Janko Jež, ki je tudi poročal o delovanju posebne komisije, ki je imela nalogo, da pripravi osnutek novega statuta. Komisija je proučila tri predloge ter se končno z večino glasov sporazumela, da občnemu zboru predloži v razpravo in odobritev poseben osnutek.

Pred razpravo pa so bili prebrani vsi trije predlogi, vendar je občni zbor soglasno sklenil, da more predstavljati predmet razprave le osnutek, ki ga je predložila komisija.

Preden je občni zbor prešel k obravnavanju posameznih členov, je prevzel besedo nabrežinski župan Drago Legiša, ki je zborovavce opozoril na potrebo, da se razprava o novem statutu uokviri v splošni politični položaj, v katerem se je v zadnjem času znašla Slovenska skupnost. V tej zvezi je zlasti poudaril dve dejstvi, ki pobilže zadevajo Skupnost, in sicer izstop SDZ ter razpustitev Skupine neodvisnih. Kar se tiče SDZ, je Legiša poudaril, da je treba napraviti vse, kar je mogoče, da se ta politična skupina ponovno vključi v Slov. skupnost; razpustitve skupine neodvisnih pa ni mogoče vzeti na znanje z molkom. Zato je govornik predlagal, naj občni zbor sicer nadaljuje z razpravo o statutu, ki je po njegovih glavnih obrisih sprejemljiv za vse skupine, vendar naj se odloži njegova odobritev, da se omogoči zlasti SDZ, da sodeluje pri njegovi sestavi in odobritvi. Medtem naj se nadaljujejo razgovori s SDZ

in naj se skuša najti sporazum, ki bi bil za vse sprejemljiv.

O tem predlogu je nastala živahna razprava, pri kateri so sodelovali Černe, Stoka, Berdon, Logar, Jeza, Vremec, Rudolf in še nekateri drugi. Na koncu je bil z ogromno večino izglasovan predlog, po katerem je bilo stališče Draga Legiša v bistvu sprejeto. Občni zbor je sklenil, naj se po podrobni razpravi o posameznih členih novega statuta preide h glasovanju o tej temeljni listini. Če bo predlog sprejet, bo ta obvezoval Slov. ljudsko gibanje in Slov. krščansko socialno zvezo ter tako imenovane neopredeljene. Ostane pa možnost, da se statut popravi in dopolni, če bo v Skupnost vstopila SDZ, s katero naj se nadaljujejo razgovori, ki bi se morali predvidoma zaključiti v treh tednih. Že vnaprej pa je bilo jasno, da se bodo volitve novih vodstvenih organov odložile na kasnejši datum.

Nato se je začela podrobna razprava o posameznih členih novega statuta, ki se pa zaradi pozne ure ni zaključila in se bo nadaljevala v nedeljo, 27. t. m.

V sredo, 23. aprila 1969 je prišla na Prosek posebna komisija Zveze Svobod in prosvetnih društev iz Ljubljane, kateri je poverjen izbor amaterskih dramskih skupin za nastop na srečanju slovenskih dramskih skupin. Komisija si je na Proseku ogledala in ocenila predstavo drame »Svet brez sovraštva« v izvedbi članov in članic prosvetnega društva »Prosek - Kontovel«.

Srečanje med slovensko šolsko mladino

Na pobudo učiteljskega zbora osnovne šole (osemletke) Ljubljana - Vič je prišlo v soboto, 19. t. m., do srečanja med učenci omenjene osnovne šole in učenci osnovne in nižje srednje šole v Nabrežini. Srečanje je bilo popoldan v dvorani prosvetnega društva »Igo Gruden«.

Mladi gostje so si dopoldne v spremstvu svojih vzgojiteljev ogledali »Kraško hišo« v Repnu, nato pa jih je avtobus popeljal po

tržaškem Krasu do Nabrežine, kjer so opravili kratek obisk v osnovni in srednji šoli. Obiskali so tudi Sesljan in naredili kratek sprehod do sesljanskega pristanišča.

Popoldne se je srečanje začelo s prisrčnim pozdravom, ki ga je na mlade goste in njihove spremljevalce nasiovala učenka nabrežinske srednje šole Nerina Bogatec. Sledil je pozdrav ljubljanskih učencev, nakar se je razvil pester spored srečanja. Ljubljanski učenci in učenke so mojstrsko predvajali nekaj plesnih in baletnih točk, ki so vzbudili navdušenje številnih mladih gledavcev. Gostje so se zlasti izkazali z zadnjo točko, z baletom iz Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«. Nabrežinski učenci in učenke pa so se odložili za deklamacijo Grudnove pesmi in z nastopom mladinskega zbora »Kraški slavček«, ki je pod vodstvom prof. Sergija Radoviča zapel štiri pesmi.

Na koncu so ljubljanski učenci izročili v dar obema šolama v Nabrežini večje število knjig in lepe darove županu Legiši, ki je omogočil, da je prišlo do tega lepega in koristnega srečanja, ravnateljici srednje šole dr. Antoninijevi, didaktičnemu ravnatelju Tavčarju in dirigentu prof. Radoviču. Ravnateljica dr. Antoninijeva se je na koncu lepo zahvalila za darove in izrekla željo, da bi se takšna srečanja večkrat ponovila.

Tudi mi želimo, da bi takšne prireditve bile bolj pogosto in naj bi nabrežinsko srečanje, ki je ostalo našim otrokom in mladini v najlepšem spominu, služilo tudi drugim našim krajem za zgled in spodbudo za navezovanje stikov med slovensko mladino tu in onstran meje.

NADALJEVANJE OBČNEGA ZBORA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V nedeljo 27. t. m., ob 9. uri bo nadaljevanje občnega zbora Slovenske skupnosti, ki se je začel preteklo nedeljo dopoldne. Na sporedu bo nadaljevanje proučevanja statuta in pravilnika organizacije. Vsi člani so toplotno vabljeni, da se udeležijo razprave.

Preteklo nedeljo je občni zbor na splošno razpravljaval o osnovah statuta ter nato podrobno preučil 21 členov in jih odobril. Dokončna odobritev statuta in pravilnika ter volitve novih organov bodo v nedeljo, 11. maja dopoldne.

Grozi nam povišanje cene skodelice kave za 10 lir. Seveda pri točilni mizi. Za mizico še več...

SLOVENS O GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 25. t. m., ob 17. uri v prosvetni dvorani »A. Sirk« v SV. KRIZU

Neil Simon

ZARES ČUDEN PAR

komedija v dveh delih

V petek, 25. t. m., ob 21. uri v kinodvorani v BAZOVICI

VEČER SLOVENSkih BALAD IN ROMANC

v podajanju gledališkega umetnika STANETA RAZTRESENA

V nedeljo, 27. t. m., ob 16. uri V Kulturnem domu (ABONMA NEDELJSKI FOPOLDANSKI)

Titus Maccius Plautus

A M F I T R U O

Uprava Slovenskega gledališča v Trstu sporoča cenj občinstvu, da je morala zaradi tehničnih ovir prenesti predstavo AMFITRUA za abonma nedeljski popoldanski na nedeljo, 27. t. m.

Prodaja vstopnic vsa dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav.

V torek, 29. t. m., ob 20,30 v kinodvorani v SKEDNJU

Titus Maccius Plautus

A M F I T R U O

Beneška Slovenija

ZA PRAVILNO TOPONOMASTIKO

Krajevno imenoslovje ali toponomastika vasi in krajev v Beneški Sloveniji in tudi v Kanalski dolini, je še vedno sporno v mnogih primerih. Pisatelji, ki uporabljajo v svojih delih tista krajevna imena, jih večkrat »poknižijo« po svoje in ne prislunnejo izgovarjavi domačinov.

Zadnji seznam imen iz beneško-slovenskih vasi je v celoti izbran v Čermeljevi knjigi »Tržaško ozemlje ter goriška in videmska pokrajina«. Toda tudi ta ne odgovarja izrazom, kot jih uporabljajo prebivalci vasi pod Matajurjem v svoji domači izreki.

Na to dejstvo je opozoril našo javnost dr. Pavle Merku v članku »Ob imenih slovenskih krajev v Italiji«, ki ga je objavil v 3. letošnji številki časopisa »Jezik in slovstvo«. V njem poudarja, da je »praktična uporaba krajevnega imenoslovja večkrat prepuščena dobri volji, ljubezni in posluhu posameznikov, a v isti meri prepuščena njih samovolji, sli po etimologiziranju in nevednosti.« Pravilno dodaja, da Slovenci, tako v Trstu kakor v Ljubljani še premalo poznajo Beneško Slovenijo in je zato zmeda vseobča. Iz pisanja listov domačini večkrat ne spoznajo imena svojega kraja. Pišemo na primer Trbilj, a je

Štandrež

PROSVETNO DELO

V zvezi s stoletnico štandreške čitalnice prirejata obe štandreški prosvetni društvi še vsaka svoje posebne kulturne nastope, tako prosvetno društvo »O. Župančič«, kakor tudi katoliško prosvetno društvo »Štandrež«.

V nedeljo je odigral dramski odsek tega društva Kersnikov »Testament«. Dvorana župnijskega prosvetnega doma je bila natlačena po večini domačih gostov. Igro, ki je dovolj zahtevna, je spretno režiral Aleksij Pregarc. Kar čudili smo se, kako je iz samo domačih društvenih članic in članov ustvaril dobro igralsko družino. Glavno vlogo je odigral prav odlično Damijan Pavlin; pohvaliti je treba tudi vse ostale igralko in igralce, ki so se vživeli v svoje vloge in jih je občinstvo poplačalo z gromovitim ploskanjem.

Društvo bo z isto igro nastopilo dne 4. maja ob 18. uri v Katoliškem domu v Gorici. Pozneje pa bo gostovalo tudi v Števerjanu. Za zadnji dan aprila pa je povabilo ansambel »Rokovnjači« iz Ljubljane, ki bo nastopil s petjem in muziko.

Skupni odbor iz vseh štirih štandreških društev — »O. Župančič«, »Štandrež«, »Juventina« in Kmečka zveza — je živahno na delu za proslavo ob čitalniški stoletnici in za praznik špargeljev ob koncu maja.

Skrbi ga pa, kot vse pridelovavce, ali bo kljub nevičnemu vremenu kaj dosti špargeljev na razpolago.

Seden muzejev

Ta teden je po vsej državi možen obisk muzejev brezplačno. »Tedni muzejev« se že nekaj let ponavljajo z namenom, da bi se čim več ljudi seznanilo s kulturno preteklostjo in sodobno umetnostjo.

V Gorici imamo dva muzeja. Zgodovinski in obrtniški se nahaja na gradu. Ne moremo se pa z njimi kaj preveč držati, ker je ostal še na isti stopnji, kot je bil brž po vojni. Ne prikazuje sistematičnega pregleda o razvoju goriške dežele, ampak le posamezne zgodovinske izseke. Precej pa ga obiskujejo tuji turisti, ki si ogledujejo tudi goriški grad, ki nudi nekoliko vpogleda v fevdalno dobo Goriške.

Hanalska dolina

pravilno le Tarbij ali Brezje — Brézja; Oskorusa - Viskúorša; Brdar za Bárdo; Lese za Ljésa; Platišča za Plestišča; Podbreg pa je v resnici Orénjena v domačih ustih.

Merkù navaja še vrsto drugih imen, ki bi jih morali začeti uporabljati, da bo domačin, sorojak in tujec, vedel, kako se ta ali ona vas imenuje pravilno.

Tak topografski seznam bi bil že davno potreben. O njem je že Trinko pisal, a ga do danes še nimamo. Zato je Meekujev klic res glas v zadnji uri.

Dreka

POŽAR

Dne 12. aprila je vse vaščane dvignil silovit požar. Bil je že večer, ko je izbruhnil ogenj v občinski hiši. V isti stavbi je tudi osnovna šola. Poslopje je bilo sicer že staro; zgradili so ga že leta 1892 in povečini z robotami domačinov. Služilo je pa še vedno svojemu namenu za županstvo in šolo. Za pravi vzrok požara se ne ve. Po mnenju nekaterih je nastal kratki stik, drugi pravijo, da so se vnele saje v dimniku. Škoda je pa precejšnja, ker je zgorela vsa oprava z arhivom vred. Ostali so samo zidovi.

Iz Goriške

Prijeten obisk in glasbena akademija

V nedeljo 20. t. m. so obiskali Gorico slušatelji na ljubljanski bogoslovni fakulteti, 58. po številu. Bogoslovce so spremljali nekateri profesorji in prefektje z dekanom fakultete prelatom Vilkom Fajdigo, ki uživa med njimi velik ugled kot njih oče in ima v znanstvenem svetu glas modernega teološkega znanstvenika.

Že dopoldne ob deveti uri je pevski zbor bogoslovcev »Stanko Premrl« nastopil pri slovenski maši na Travniku z mogočnim petjem.

Zvečer ob 18. uri pa je nastopil isti pevski zbor in vokalno - instrumentalni ansambel bogoslovcev, ki nosi ime »Klicarji«, v dvorani Katoliškega doma. Čeprav ni bilo velike reklame za to glasbena akademijo, se je dvorana napolnila do zadnjega kotička. Živahni bogoslovci so v prvem delu sporeda zapeli osem religioznih pesmi pod vodstvom dr. Rafka Valenčiča. Kljub nekoliko šibkim tenorjem je številni zbor precizno izvajal Mavove, Premrlove, Valenčičeve, Mozartove skladbe. Navdušile so poslušavce posebno Črnska duhovna pesem Reka globoka in Valenčičev psalm 150.

Izreden užitek, marsikomu dotlej še nepoznan, so pa nudili »Klicarji« z religioznimi popevkami s spremljavo električnih kitar in trombe. Val navdušenja je izzval zlasti solist, ki je z izrednim in barvitim glasovnim rantom vztrajal skozi deset točk sporeda. Ansambel je pokazal, da tudi religiozna popevka lahko vzbuja globoko in veselo občutenje.

Tretji del večernega sporeda je obsegal šest narodnih pesmi, ki je zajel tipiko vseh slovenskih pokrajin. Zaključil se je z Vodopivčevo Pobratimijo.

Ob koncu se kar ni hotelo poleči navdušenje v dvorani.

Po akademiji je bila prirejena ljubljanskim gostom prijetna zakuska, ki je potekala v živahnem razpoloženju med pozdravnimi govori in petjem, kateremu so se pridružili tudi goriški študentje.

»GORIŠKA POMLAD«

Slovenska prosvetna zveza najavlja vrsto kulturnih prireditev pod gornjim naslovom. Nekatere od teh so že na običajnem sporedu kulturnih večerov.

Danes zvečer bo govoril Josip Vidmar iz Ljubljane o slovenskem nacionalnem vprašanju in enotnem slovenskem kulturnem prostoru v Gregorčičevem klubu.

4. maja bo imelo prosvetno društvo »Briški grič«, v Števerjanu družabno prireditev v Dvoru z orkestrom in popevkami.

16. maja zvečer bo koncertiral Slovenski oktet iz Ljubljane v dvorani na Verdijevem korzu.

Ob 20-letnici Župančičeve smrti bo recitacija in komemoracija pesnika v isti dvorani dne 23. maja.

V dvorani kluba »Simon Gregorčič« pa je odprta razstava ilustracij osnovnih in srednjih šol iz Gorice in Trsta, ki so sodelovali pri natečaju ob 50-letnici Cankarjeve smrti. Razstava je odprta od 17. do 19. ure.

Rupa

STARA ŠARA

Že večkrat smo v listu pisali o nemarnosti in neodgovornosti nekaterih ljudi, ki mečejo staro šaro, kamor se jim zljubi. Te nesnage opažamo vedno več od Rupe ob cesti proti mirenskemu obmejnemu prehodu.

Pisali smo tudi, da bi se morali za to zmeniti tudi odgovorni občinski možje, če so že ljudje postali brezbrizni. Namestiti bi bilo potreba ob navedeni cesti table s opozorilom, naj se tam ne odkladajo smeti. Še boljše bi bilo, če bi občinska uprava odkazala mesto za odmetavanje zlasti trdih odpadkov, kot so škatle, steklenina in stare cunje. V ta namen bi prav dobro služila »Velika jama«, kjer že ležijo kupi stare šare.

Zelimo, da bi naša občinska uprava upoštevala te skromne želje, zaradi higiene in tudi lepega lica naših krajev.

Pritožiti se pa moramo tudi zaradi neredne dobave Novega lista. Večkrat se zgodi, da ga prejmemo šele v soboto ali pa celo naslednji ponedeljek.

Opomba uprave: Naše naročnike obveščamo, da dobe list z zakasnitvijo večkrat tudi zaradi kake stavke. Zadnja številka je prišla prepozno zaradi stavke poštarjev. Nekajkrat se je pa enako zgodilo zaradi stavke tiskarjev. Prosimo vse naročnike, da bi podobne zamude vzeli z razumevanjem na znanje.

KONCERT PRIMORSKIH ŠTUDENTOV V GORICI

Na povabilo Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici bo gostoval v Katoliškem domu v nedeljo 27. aprila ob 16,30

ZBOR PRIMORSKIH ŠTUDENTOV IZ LJUBLJANE »VINKO VODOPIVEC« S KONCERTOM SLOVENSkih IN DRUGIH PESMI

Vstopnina 300 lir, dijaki 100 lir. Ker sestavljajo zbor naši študenti s Primorskega, je prav, da to požrtvovalno mladino podpremo z obilno udeležbo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nov roman Françoisa Mauriaca

Te dni bo izšel pri francoski založbi Flammarion novi roman pisatelja Françoisa Mauriaca, ki spada v vrh sodobne svetovne literature in je dobil, kot znano, pred leti tudi Nobelovo nagrado. Zanimivo je, da je poteklo petnajst let med tem in prejšnjim Mauriacovim romanom. Vsi so že mislili, da Mauriac sploh ne bo več pisal oziroma objavljaj romanov, ker se je v zadnjih petnajstih letih popolnoma posvetil pisanju komentarjev k aktualnem dogajanju v Franciji in v svetu, katere objavlja že dolgo časa v tedniku »Le Figaro Litteraire«. Tudi sam je že večkrat namignil v teh svojih zapiskih, da ne misli več pisati romanov, ker se mu zdi, da lahko s takimi dnevniškimi zapiski in komentarji veliko bolj neposredno pove tisto, kar ima na srcu, kakor preko romana. Zato pomeni sedanji Mauriacov roman, ki ima naslov »Un Adolescent d'Autrefois« (Nekdanji mladostnik) precejšnje preseženje.

Tako ni čudno, da marsikoga zanima, kako je do tega prišlo, in uredništva listov se obračajo na Mauriaca s prošnjami za intervjuve. Tudi znani tednik »Die Weltwoche« je zaprosil Mauriaca za pogovor. Časnikar Pierre Quet je zastavil Mauriacu med drugim vprašanje: »Zakaj ta novi roman, petnajst let po objavi prejšnjega? Ali imate občutek, da še niste vsega povedali? Kakšno novo dimenzijo daje ta roman v tem primeru vašemu delu?«

Mauriac je odgovoril: »Romanopisec moje starosti ima nekak občutek, da je začel vse svoje življenje pisati vedno spet isti roman in da je govoril vedno isto in ponavljal isto na različne načine. No, jaz mislim, da moja nova knjiga dalje razlaga problem, ki obvladuje vse moje pisateljsko delo, in ga kaže morda še z večjo jasnostjo: problem zla. Jaz sem prepričan kristjan, verujem in sem srečen, da sem si mogel ohraniti svojo vero, toda ohranil sem si jo v nekem smislu le pri obravnavanju tega problema zla, ne pa z odgovorom nanj. Mislim, da

nisem še nikoli bolj jasno govoril o tem kakor v knjigi »Nekdanji mladostnik«.

Potem je povedal, da je zajet roman iz časa njegove mladosti, vendar pa ni avtobiografski. Porabil je le razne spomine na ljudi, ki so igrali takrat kakšno vlogo v njegovem življenju. Vendar pa jih ni kopiral, ampak je ustvaril iz njih nove, samostojne osebnosti, ki imajo v marsičem drugačne značajne poteze.

Časnikar je pripomnil, da teme njegovega novega romana močno spominjajo na aktualne probleme današnjega katoliškega sveta. Alain, glavna oseba močno kritizira konservativno zadržanje določenega katoliškega klera. Mauriac je pojasnil, da je med sedanjo krizo v Cerkev in modernizmom v času njegove mladosti veliko podobnosti. Vendar je tudi neka velika razlika. Cerkev je še vedno ista, a hkrati ni več ista. Razlika je po njegovem v tem, da je pretila tedanji Cerkev, to je Cerkev pod papežem Pijem X. nevarnost od elementov, katere je smatrala za destruktivne, od zunaj, današnja kriza pa je notranja kriza, verska kriza med duhovništvom samim, v učeči Cerkvi sami.

»Samo po sebi razumljivo niso reforme, stvari kot jazz v cerkvi ali maša po francosko, tiste,

ki me vznemirjajo,« je dejal Mauriac. »To mi ugaja ali pa ne, vendar nima niti najmanjšega pomena. Marsikaj pri maši v francoščini mi celo izredno ugaja, čeprav seveda pogrešam latinščino. Toda zame je vse to postransko. Ponavljam, da je verska kriza tista, ki me vznemirja. Mi ne potrebujemo vaše dobrodelnosti, pravim mladim duhovnikom, mi potrebujemo vašo vero. Vendar imam popolno zaupanje, ker ne dvomim o učinkovanju Svetega duha in o njegovi zmagi.«

IZŠLO JE

Milena Merlak: »Skrivnost drevesa«. Petindvajset tekstov. Sodobna knjiga, London 1969. Stran 64. Knjiga je na razpolago v Tržaški knjigarni. Cena izvoda 1000 lir.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

GOSTOVANJE JUGOSLOVENSKEGA DRAMSKEGA POZORISTA IZ BEOGRADA

v Kulturnem domu v Trstu

V soboto, 3. maja, ob 16. uri (za šole)

Branislav Nušič

PROTEKCIJA

V soboto, 3. maja, ob 21. uri

I. A. Gončarov

NAVADNA ZGODBA

V nedeljo, 4. maja, ob 15.30 in ob 20.30

Borislav Mihajlovič — Mihiz

KRALJEVIČ MARČO

NOVE REVIEJE

Pri nas opažamo, da se menjujejo dobe, ko smo prav revni, kar se tiče literarnih in esejističnih obzornikov, z obdobji, ko se te vrste mesečniki porajajo drug za drugim in to morda tudi brez nujne potrebe za našo kulturno rast. Saj ni število literarnih revij že samo po sebi merilo za kulturno višino, marveč njih kakovost. Še manj je pa razumljivo, če hoče vsaka struja izdajati svoj obzornik, da bi drugače mislečo skupino preskočila.

Zdi se, da prihajamo v dobo poli-

tično-kulturnega prehitavanja, ne pa plodnega tekmovanja, tudi mi Slovenci.

Zdaj imamo na primorskem ozemlju tri literarno-esejistične obzornike: Mladiko, Most in Zaliv; vsak od teh kaže tudi svojsko literarno in ideološko smer. Kmalu se jim bosta pridružili še dve podobni reviji. V Trstu se pripravlja nova revija, ki se bo morda imenovala »Vezi« in jo bo urejeval bržkone Jože Koren. Kako je in kako bo pri štirih podobnih revijah v Trstu s številom naročnikov in še bolj s sodelavci, je pa težko vprašanje. Ali se bodo mogle vzdržati na neki literarni višini ali bodo padle na raven ozko usmerjenih dnevnih debat?

Poleg tega se pa še v Kopru pripravlja izid revije »Obala«. V Slovenskem Primorju že izhajajo »Srečanja«.

Da bo ta slika o porajanju novih revij popolnejša, naj dodamo, da se pripravlja tudi izdajanje druge »Mladike«, ki jo namestiva zalagati celjska Mohorjeva družba. Poleg tržaške torej še celjska. Po zamisli pobudnikov naj bi ta bila nekako nadaljevanje nekdanje goriške in potem prevaljske »Mladike« kot literarno družinski list.

R. B.

»MLADIKA« ZA MAREC IN APRIL

Nova dvojna številka »Mladike«, ki je izšla pred Veliko nočjo iz tiska, prinaša na uvodnem mestu pesem »Samo zato, ker je pomlad«, o kaeri pesnik ali pesnica, ki se je skrila pod začetnicami B. M., naravnost mistično doživlja pomlad, ki preraja življenje. Pesem se odlikuje po izredno lepem jeziku in po resničnem pesniškem doživetju.

Sledi »Še ena bukovniška pesem«, ki jo vsebuje nedavno odkriti rokopis iz druge polovice 18. stoletja. Pesem ima naslov »Peissem od sveitiga Krishoviga pota«. Objavlja jo Marijan Breclj v izvornem pravopisu, to je v bohoričici, ki se naslanja nekoliko tudi na italijanski pravopis tistega časa. Slavko je prispeval pesmi »V pričakovanju«, Velikonočna prošnja« in »Velikonočno jutro«, nepodpisana pesnica pa pesem »Pomladna dekliska epistola«, ki tudi dokazuje resničen talent in iskreno doživetje, le v jezikovnem pogledu zasledimo ponekod še premajhno skrb za lep in izviren izraz. Vanja je napisala pesem: »Joj, cvetje...«, Boris Pangerc pa pesmi »Poljubljam zelene tišine« in »Med jasnimi sanj«. Tudi v njima začetimo že določeno pesniško kulturo in globino doživljanja, čemur pa še ne odgovarja jezik. Vsekakor se lahko reče, da je tudi v tej številki »Mladike« pesništvo dostojno zastopano.

Kar zadeva pripovedništvo, je omeniti prispevek Zore Tavčar »Agata iz Sopotnice«, ki je samo odlomek iz daljše zgodbe. To je groteskna zgodba o starki, ki živi, bi lahko rekli, od smrti, s tem, da se nepovabljeni in nenaproseni vrti

okoli mrličev, jih umiva, preoblači in devlje na pare. Tokrat pa ji je spodletelo, kajti ravno njen prihod zdrami grčavega in orjaškega gospodarja Debevca spet k življenju, da mora kar pobegniti pred njim, kar nam pripoveduje Zora Tavčar s smislom za pravi humor. Lara, ki jo poznamo iz »Literarnih vaj«, je napisala črtico »Prebujenje«, ki daje slutiti, da smo dobili s to mlado avtorico nov literarni talent. Mojca Rant tudi kaže čut za humor v svoji zgodbi o dveh kmečkih študentih, z naslovom »Filip in Jakob«. Marijan Breclj pa je prevedel novelo Corrada Alvaresa »Meluzinin portret«. Omeniti je še »Drobce mojih spominov«, ki jih objavlja Josip Kravos in so prijetno napisani.

Izmed ostale vsebine izstopajo članki »Slovenski metropolit med nami«, »Slovenska cerkvena pokrajina«, »Ljubezben — moč dialoga«, ki ga je napisal monsinjor dr. Janez Vodopivec, poročilo o blagoslovitvi novega župnijskega doma v Števerjanu, odlomek iz govora Alojza Rebulca v Nabrežini, pod naslovom »Slovenci po zavestni izbiri«, in nadaljevanje Jevnikarjeve razprave o sodobni slovenski literaturi zunaj Slovenije, tokrat o pisateljih v Argentini. Sergij Kobilar spet nadaljuje svoje duhovito kramljanje pod naslovom »Tržaško pismo«, v katerem biča naše napake z resničnim smislom za satiro. Tudi v tej številki ne manjkajo običajne in zanimive rubrike »Zadnje književne novosti«, »Knjige in revije«, »Gledališče«, »Kulturni koledarček« za Tržaško in Goriško, Pisma uredništvu. Pogovori in Za dobro voljo. Vsa številka je zelo lepo ilustrirana.

REVIJA »PROSTOR IN ČAS«

Kot se je zvedelo, bo v najkrajšem času izšla prva številka revije »Prostor in čas«, ki jo je sklenila izdajati večja skupina slovenskih izobražencev v Ljubljani in v vsej Sloveniji. Korektore prve številke so bile že opravljene in tudi material za drugo številko je že v tiskarni.

Pobudniki revije so, kot znano, med drugimi Peter Božič, Andrej Brvar, Emilijan Cevc, Janez Gradišnik, Edvard Kocbek, Ignac Koprivec, Miroslov Košuta, Lojze Kovačič, Kajetan Kovič, Uroš Kraigher, Lino Legiša, Jože Mahnič, Janko Moder, Boris Pahor, Tomaž Pavšič, Breda Pogorelec, Alojz Rebula, Anton Slodnjak, Leopold Suhadolčan, Severin Šali, Lojze Ude, Jože Udovič, France Vodnik, Dane Zajc, Pavle Zidar in Franc Zwitter — da imenujemo le tiste, ki so pri nas bolj znani. Tako se lahko reče, da bo revija »Prostor in čas« resnično osrednja slovenska revija, vsaj kakor je zamišljena.

Sodobno kmetijstvo

V ponedeljek in torek se je na goriškem gradu začelo »Posvetovanje o strokovni izobrazbi mladih kmetovalcev«, ki ga je pripravila deželna ustanova za razvoj kmetijstva — ERSA. Po pozdravnem govoru, ki ga je imel goriški župan Martina, je predsednik ustanove kom. Lucca orisal pomen sestanka za splošni napredek kmetijstva. Poudaril je, da je treba dajati prednost koristni, ki jo ima celotna skupnost, in da ni dovolj upoštevati samo koristi posameznikov. V tem oziru so razumljivi napor in prizadevanja, da se da strokovni izobrazbi mladine modernejšo osnovo, ki bo znala pomagati k vsestranskemu razvoju osebnosti, ki bo tako sposobna, da se enakovredno vključi v moderno družbo.

Podminister za delo Toros je zagotovil pomoč zakladnemu ministrstvu za sodobno strokovno izobrazbo, hkrati pa ugotovil potrebo, da se najde primerna oblika za čimvečji obisk na strokovnih tečajih. Glavni ravnatelj pri kmetijskem ministrstvu prof. Dini pa je nakazal tudi smernice za rešitev tega problema. Posebej je podčrtal nujnost, da se uskladi strokovno usposabljanje s šolo in tehnično službo na terenu. Kar se pa tiče cilja, ki naj ga ima kmetijsko izobraževanje, je rekel, da je treba mladino usposobiti ne

Kult nasilja

(Nadalj. s 1. str.)

nje tržaške knjigarne, sem opazil v njej knjigo »Luciano Lutring, il solista del mitra« (Luciano Lutring, solist hitrostrelke). Nekdo je začutil potrebo, da je napisal knjigo o tem zloglasnem roparju in morilcu in mu pritaknil vzdevek solist, ki ga uporabljamo navadno samo v zvezi s pevci in koncertisti. Ni čudno, če se čuti Lutring junaka in če ga bodo mladi posnemali in ga že posnemajo. Kajti dobro vedo, da o njih nihče ne bo napisal knjige, če bodo ostali dobri in pošteni ter si bodo z delom in znanjem služili vsakdanji kruh. Taki ljudje niso zanimivi in zato so obsojeni na anonimnost, na to, da ostanejo večno v senci.

Kdo bi se še čudil, če skuša mladina danes uspeti z nasiljem tudi v politiki. Tudi tam nasilje mnogo bolj »nese« kot znanje in demokratično prizadevanje ter poštenost. Najslavnejša med mladimi »politiki« v Evropi sta danes Rudi Dutschke in Kohn-Bendit, ki učita in uporabljata nasilje. Vsa Evropa ju pozna in kjerkoli se pojavita, sta takoj v časopisju. Vse, kar napravita, je »pomembno«. Največji založniki se pulijo za njune »knjige«, v katerih razlagata svoje od vseh strani znesene in izposojene ideje in ideologijo ter jima plačujejo milijonske honorarje. Kdo pa pozna katoliško, protestantsko ali socialistično mladino, ki se trudi s socialnim in vzgojnim delom med mlajšimi, pomaga starim in nemočnim ter hodi na akcije pomoči v nerazvite države? Navadno si ne zaslužijo ti fantje in dekleta niti nekaj vrstic v listih. Njihovi obrazi, njihova dobra dejanja in njihovi življenjepisi ostanejo javnosti neznan. Zanimivejši je celo vsakršen mladostnik bandit.

Ce torej današnja mladina veruje v nasilje, prepričana, da je samo z nasiljem mogoče doseči ne le politične cilje, ampak tudi slavo in denar, tega ni le sama kriva. Kriva je starejša generacija, ki ji je nevestno vcepila in ji še vedno dan za dnem vcepila vero v kult nasilja.

Strokovna izobrazba kmečke mladine

samo za sodobno proizvodnjo, ampak tudi za organizacijo prodaje kmetijskih pridelkov. Tehnično pomoč, ki jo dajejo javne ustanove, je treba po njegovem izpolniti predvsem s tega vidika.

V torek popoldan se je razvila zanimiva diskusija, katero je zaključil odbornik za kmetijstvo odv. Comelli, ki se je pohvalno izrazil o pobudi ustanove. Tudi odbornik Comelli je poudaril pomen strokovnega usposabljanja mladine s pomočjo modernih napotkov, ki naj pripomorejo km aterialnemu in duhovnemu napredovanju tega temeljnega sektorja človeške dejavnosti.

Z naše strani bi želeli, da bi strokovno izobraževanje dobilo nove in trdnjše temelje z ustanovitvijo slovenske dvoletne kmetijske šole, ki bi seveda morala za zadovoljevanje potreb na tem področju služiti celotni slovenski skupnosti v Italiji.

PROBLEM CENE V CVETLIČARSTVU IN ZELENJADARSTVU JE PROBLEM SODOBNE PRODAJNE ORGANIZACIJE

Katerikoli pogovor z našimi cvetličarji se konča z žalostno ugotovitvijo, kako težko je prodajati trgovcem in priti do poštene odkupne cene. Položaj na tržišču določa trgovska mreža, kar zopet sili posebno cvetličarje do pretirane in škodljive konkurence. Šop cvetlic stane v prodajalni najmanj petkrat več, po navadi mnogo več kot trgovec plača cvetličarju-proizvajalcu. V nekaterih evropskih državah je že v veljavi in se vedno bolj širi sistem prodaje na debelo, ki deluje kot dražba. Cena pod neki minimum skoraj ne more pasti. Tudi v Italiji so uvedli nekaj takih tržnih središč, s časa naj bi organizirali v vsej Italiji mrežo tržnih središč. Dosedanje izkušnje v Veroni,

Milanu in drugod so pokazale, da je moč na ta način zagotoviti proizvajalcem pošteno odkupno ceno, da tak sistem pozitivno vpliva na celoten položaj tega dela kmetijske proizvodnje. Tak način prodaje vpliva na kvaliteto, do katere pride, ker se hoče proizvajalec izogniti nihanju, ki bi ga povzročila nezadostna kvaliteta. Tudi obdelovalni površini posameznih kultur se na ta način začne posvečati več pozornosti. Ta se torej ravna po povpraševanju, možna je smotrnejša izbira sort itd.

Pobuda take vrste bi tudi pri nas sprožila vrsto novih in dopolnilnih pobud, ki bi pomagale našemu cvetličarstvu in zelenjadarstvu do višje ravni, seveda ne mislimo s tem reči, da ni mnogo drugih hudih problemov npr. stanje poljskih poti, cena in dobava vode, itd. Organizirati bi bilo treba nato še konzorcij ali zadrugo proizvajalcev za skupno skladišče, hladilnico, semenarno itd.

Tržno središče (centrale mercato), bi torej predvsem prispevalo k odpravi nezdravih razmer na tržišču, poleg tega bi prisililo proizvajalce, da se organizirajo. Dandanes se našemu cvetličarstvu ne godi slabo, nasprotno, življenjska raven cvetličarjev je ena izmed najvišjih. To lahko vsakdo z lahkoto ugotovi. Pri tem pa ne smemo vprašati slovenske skupnosti, ter zlasti našati za težave in napore. Do istega rezultata, celo večjega, bi lahko prišli z mnogo manjšim naporom.

Kdo pa lahko ustanovi tako tržni središče? Zeleni načrt predvideva tovrstne pobude s strani države ali pa lokalnih ustanov (npr. s strani trgovinske zbornice) ali pa s strani konzorcijev in zadrug proizvajalcev. K organizaciji tržnega središča spada tudi organiziranje zbirališč, prevoza, zgraditev naprav za embalažo, hladilnic, prostorov za pripravo proizvodov, ne nazadnje je potreben tudi teleprinter, da bi lahko sledili položaju na domačem in tujem trgu.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Borovi pingpongaši zasedli odlično drugo mesto v B Ligi

Namiznoteniška ekipa Š.z. Bor je zaključila prvenstvo na drugem mestu v končni lestvici in se do konca borila celo za napredovanje v A ligo. Glede na dejstvo, da Tomšič ni bil razjoložljiv za zunanje nastope, je letošnja, doslej najboljša uvrstitev Borovcev, več kot zadovoljiva, celo presenetljiva. Vsa teža zunanjih nastopov je ležala samo na dveh igralcih, Ediju Boletu in Ediju Košuti, ker Grbec, kljub najboljši volji, ni bil dorasel svojim nasprotnikom. Zato tudi upi ob začetku prvenstva niso šli dalje od častne uvrstitve in obstanka v ligi. Že v prvih nastopih pa sta Edi Bole in Edi Košuta dokazala, da sta v odlični formi, in sta praktično sama, brez odločilne pomoči tretjega igralca, izbojevala pomembne zmage. Vendar ni bilo verjetno, da si bo lahko Bor do konca prvenstva privoščil razkošje, da vsaj ekipi na tujih tleh pokloni tri točke nad svojim tretjim igralcem, če pa jih že pet zadostuje za zmago. In vendar je kljub temu le malo manjkalo, da bi Bole in Košuta praktično sama izbojevala napredovanje v A ligo. V zadnjem dramatičnem nastopu v Lugu je Bor tesno izgubil s 4:5. Bole in Košuta sta osvojila vsak po dve točki, Grbec pa je moral kloniti vsem trem nasprotnikom. Dovolj bi bilo, da bi vsaj v Lugo lahko prišel tudi Tomšič, pa bi bila zmaga gotovo na strani Borovcev. Tako je bil problem tretjega igralca le usoden in je Borovcem preprečil toliko zaželeno napredovanje

v A ligo, kamor tako Bole kakor Košuta po odlični igri brez dvoma spadata. Oglejmo si še, kako so bili posamezni Borovi igralci uspešni v letošnjem prvenstvu:

1. Edi Košuta: 27 tekem, 25 zmag, 2 poraza.
2. Edi Bole: 27 tekem, 19 zmag, 6 porazov.
3. Karel Tomšič: 18 tekem, 6 zmag, 12 porazov.

4. Klavdij Grbec: 9 tekem, 0 zmag, 9 porazov. V danih pogojih je doseženo drugo mesto Bora vsekakor uspeh. Letos se vrne od vojakov Adrijan Tavčar. Tako bo tudi problem tretjega igralca zadovoljivo rešen in Borovci bodo imeli vsekakor večje šanse, da se jim v prihodnjem prvenstvu posreči napredovanje v A ligo, ki jim je že letos le za las ušlo.

Presenetljiva zmaga Borovk nad Brežankami

V ženski odbojkarški B ligi je prišlo v povratni tekmi med Bregom in Borom do večjega presenečenja. Brežanke so preveč podcenjevale nasprotnice, kar se jim je hudo maščevalo. Mlade Borovke so se vrgle v borbo z dosti večjo vneto, ki jim je bila bogato poplačana z dragoceno zmago. Brežanke pa so s tem porazom pokopale vse upe za uvrstitev v finalni del turnirja, ki bo odločal o prestopu v višjo ligo.

Dekleta bazoviške Zarje se v Pordenonu niso mogla resneje upirati zelo razpoloženi ekipi Casagrande, tekmo med Sokolom in AGI-jem v Nabrežini pa je sodnik zaradi slabega vremena prekinil.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 27. aprila, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za orgle igra Gabriel Devetak; 10.00 Mantovanijev orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše »Otok skrivnosti« tretji del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Anton Quintana »Fridericova smrt«, Radijska drama, Prevedel Savli; 17.00 Revija orkestrrov; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Iz pesniških gajev; 18.40 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasični lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folklorne; 21.00 Semenaj plošče; 22.00 Nedelja v sportu; 22.10 Sodobna glasba;

♦ PONEDELJEK, 28. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Na pianolo igra »Big Tiny Little«; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 aZ mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Goriški polifonski zbor; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Milan Lipovec, »Stefan Granata«; 21.15 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti, Klavirski duo Igor Stuhec — Silva Hrašovec; 22.10 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 29. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Trobentač Collins; 12.00 Iz slovenske folklorne; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce, Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Pianist Gojmir Demšar; 18.55 Rugolov veliki orkester; 19.10 Bambič, Edmondo Passauro; 19.20 Kaempfertov orkester; 19.45 Zbor »Glasbene Matic« iz Ljubljane; 20.00 Sport; 20.35 Henze, »Boulevard Solitude«, lirski drama.

♦ SREDA, 30. aprila, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Pianist Black; 12.10 Liki iz naše preteklosti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Pianist Aci Bertonec; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (20.55) Za vašo knjižno polico; 21.30 Orkester in zbor Normana Luboffa.

♦ ČETRTEK, 1. maja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Pihalne godbe; 9.00 V prazničnem tonu; 10.00 Oton Župančič »Duma«, Izvajajo gojenci slovenskega Dijaškega doma v Trstu; 10.30 Karakteristični ansambli; 11.30 Revija zborov Slovenske prosvetne zveze iz Trsta, Prvi del koncerta; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz sveta; 15.55 Beethoven: Simfonia št. 6; 16.40 Tržaški motivi; 17.00 Perez Prado, kralj mamba; 17.20 Za mlade poslušavce, Razkuštrane pesmi; 18.15 Klavirski duo Ferrante-Teicher; 18.30 Sodobni slov. skladatelji; 18.45 »Quartetto Jazz Moderno« iz Vidma; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Znanje melodije; 20.00 Sport; 20.30 Aleksej Arbutov: »Zgodilo se je v Irkutsku«, Drama; 22.00 Komorne skladbe; 22.15 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 2. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Kitarist Pizzigoni; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 za mlade poslušavce; 17.55 Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Komorni koncert; 19.10 Sampietro; Cloveški faktor v modernem podjetju; 19.25 Motivi, ki vam ugajajo; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni« 20.00 Sport; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 3. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.25 Carlo Cassola »Fausto in Ana«, Roman; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.50 Umetnost; 18.30 Vokalni duo Ljuba Berce—Košuta in Nerina Pelizon s triom Možina; 18.50 Pourcelov orkester; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 22.15 Zabavna glasba.

Slovenščina na videmski fakulteti

»Znanje slovenskega jezika je nujno potrebno za vse, zlasti za mlade ljudi, če hočejo napredovati v življenju in ustvariti bolj pravičen svet ter razumevanje med narodi na tem koščku sveta«, je izjavil te dni v deželnem svetu predstavnik LSS Štoka, ko je posegel v razpravo o resoluciji, ki je zahtevala na videmski fakulteti za sodobne jezike pouk tudi slovenskega jezika in književnosti. Na videmski fakulteti je namreč slovenščina doslej predvidena le kot komplemen-taren predmet, kar ne ustreza dejanskim zahtevam akademske mladine. Resolucija svetovavcev Furlanskega gibanja je bila v tem smislu zelo pozitivna.

K razpravi se je oglasilo več govornikov. Štoka je med drugim rekel, da je v deželnem svetu že sprožil to zadevo, ko je zahteval ustanovitev stolice za slovenski jezik in književnost na tržaški fakulteti. Vendar pa doslej ni bilo še ničesar napravljenega, da bi se zadostilo upravičeni želji slovenske akademske mladine. Nadalje je predstavnik LSS v deželnem svetu poudaril važnost slovenskega jezika za našo deželo, ki ima vlogo mostu nasproti Vzhodu. Zato je izjavil, da bo glasoval za to resolucijo.

Vsem je odgovoril odbornik za šolstvo Giust, ki je zagotovil, da se bo deželni odbor potegoval za uveljavitev slovenščine na videmski fakulteti za sodobne jezike.

Omenjeno resolucijo pa so v svojih posegih žal podprli le svetovavci Furlanskega gibanja, poleg dr. Štoke. Ostale stranke so se farizejsko izognile glavnemu argumentu resolucije ter potegnile na dan izgovor univerzitetne reforme in izjavile, da se bodo pri morebitnem glasovanju za resolucijo vzdržale (komunisti) ali pa glasovale proti (DC in PSI). To nam bodi v nauk, da se le svetovavci, izvoljeni na slovenski listi, povsem zavedajo važnosti slovenskih problemov, saj nimajo nad seboj vodstva, ki zasleduje drugačne igrice in cilje.

Te dni je deželni odbornik za šolstvo Giust sporočil deželnemu svetovavcu Štoki, da je interveniral pri kompetentnih oblasteh za razpis natečaja za učiteljska mesta na slovenskih šolah. Dr. Štoka je o tem vprašanju interveniral že v jeseni lanskega leta.

RAZPISI SLUŽB

Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove je razpisala natečaj za 260 mest inšpektorja v višjem tehničnem staležu osebja poljedelstva. Potreben je doktorat iz agrarnih strok. Prošnje je treba predložiti do 19. maja t.l. Uradni list št. 72 z dne 20.3.69.

Ministrstvo za javna dela je razpisalo javni natečaj za 88 mest pomočnika geometra pri Genio civile. Za področje Benečije je rezerviranih 10 mest. Prošnje je treba odposlati do 13. junija t. l. na naslov: Ministero dei lavori pubblici - Direzione generale degli affari generali e del personale - Divisione 2.a. Uradni list št. 95 z dne 14.4.69.

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo — ENPI — je razpisalo natečaj za 8 mest psihologa drugega razreda. Prošnje je treba nasloviti na osrednje ravnateljstvo »Ente Nazionale Preven-sionale — Divisione stato giuridico del personale — via Alessandria, 220 — Rim in to najkas-do 11. maja t. l. Uradni vestnik št. 92 z dne 10.4.1969.

Z Goriškega**OBČINSKI NAČRTI**

V sredo zvečer je bil sklican goriški občinski svet na redno sejo in je razpravljal — po dolgem odmoru zaradi občinske krize — o še nerešenih točkah iz prejšnjih dnevnih redov in še o nekaterih novih občinskih načrtih.

Med temi gre za nakup nekaterih nepremičnin, da bo mogoče urediti po že določenem načrtu ulico Cipriani in njeno okolico.

V razpravi je tudi načrt za mestni vodovod, z nekaterimi popravki. Stroški so pre-računani na 590 milijonov lir, za katere bo polovico prispevala deželna uprava. Nadaljni načrti za vodovod zahtevajo še drugih 130 milijonov, ki jih pa prevzame država na svoje breme.

V pretres so prišle še druge točke, in sicer odkup zemljišč za drugi del industrijskega pasu, za razširitev risarske šole in občinskih ambulant v Mazzinijevi ulici.

MATURE PO NOVEM

Čez dva meseca se bodo dijaki zadnjih razredov višjih srednjih šol usedli k zeleni mizi in odgovarjali pri maturitetnih izpitih.

Letos vlada med maturanti še posebno vznemirjenje, ker bodo morali kandidati prestati izkušnje po novih ministrskih odredbah. V glavnih obrisih jih je navedel učni minister Ferrari-Agradi v torkovem televizijskem pogovoru.

Bistvena sprememba ni toliko v tehnicizmu izpraševanja, ampak v sodbi komisije o maturantovi zrelosti in samostojnosti v kritičnem razmišljanju.

Maturant bo tudi sodeloval pri poteku iz-pitov, ker si bo smel izbrati pismeno nalogo, druga je določena po zakonu. Prav tako se bo lahko po svoji volji odločil za en predmet ustnega izpita. Golo naštevanje letnic in podatkov bo odpravljeno, kandidat pa bo moral pred vso komisijo dokazati svojo zrelost v razgovoru. Izpiti bodo torej resnejši, a ne lažji.

Za slovenske šole pa je potrebno in do-cela naravno, da se med uradno določene iz-pitne predmete uvrsti tudi slovenščina. To je naša želja in zahteva!

Kratke novice

V Houstonu (Texas) so prvič v zgodovini presadili celo oko od nekega umrlega v 54-letnega Johna Maddena.

V Združenih državah, v Nemčiji in na Švedskem so ugotovili, da povzročča pilula proti za-nositvi srčno kap (infarkt).

Zaradi prezaposlenosti tiskarne je moralo tudi tokrat odpasti nadaljevanje »Slov. primor-skih koledarjev«.

TEDENSKI KOLEDARČEK

27. aprila, nedelja: Peter Kanizij, Zita
28. aprila, ponedeljek: Pavel od Kr., Zivan
29. aprila, torek: Peter, Robert
30. aprila, sredo: Katarina Sienska
1. maja, četrtek: Praznik dela, Ziga
2. maja, petek: Atanazij, Zivana
3. maja, sobota: Herman, Laska

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst